

Texter med mera till:

Törngren spelar Dagerman "*Dagsedlar och Nidvisor*".

Samtliga texter är Dagermans och de enda ändringar jag gjort är att upprepa vissa rader eller verser. I övrigt har jag strävat efter att inte byta ut några ord utan hålla mig strikt till Dagermans texter. Alla verk är skrivna under perioden 1947-1954

Vissa av Dagsedlarna finns tidigare publicerade i bokform. De övriga har jag hittat tack vare Stig Dagermansällskapet som haft vänligheten att låta mig fotografera/läsa den kompletta samlingen av dagsedlar och nidvisor (ca 1330 st!). Vidare finns en del dagsedlar tonsatta sedan tidigare; mest famösa är nog Fred Åkerströms tonsättningar av några dagsedlar. Fast väl värda att lyssna på är även Bengt Söderhäll & Urban Forsgrens förträffliga inspelningar.

Skivan är inspelad i all enkelhet i en enkel hemmastudio under början av 2014 (och i viss mån 2013). De instrument som använts i huvudsak är stål- och nylonsträngad gitarr, mandolin, banjo och Irländsk bouzouki.

För att denna skiva skulle kunna vara möjlig att göra vill jag rikta ett stort tack till de som på olika sätt varit behjälpliga på olika sätt: Margareta Edwards, Per Svensson, Sanna Törngren, Dagermansällskapet (Bengt Söderhäll & Urban Forsgren). Jag vill även tacka Sofia Edlund som sjunger med i en del av sångerna.

Sångerna:

1.

Den första snön (Stig Dagerman)

G   **Bm**
Den första snön är vitast
C   **D7**   **G**
av allt som vindar drev.
C   **G**
En morgon ligger jorden,
D7   **G**
beströdd med vita brev.

H7
Olästa över dagen
Em
skall vila myr och lund
C   **G**

Så mycket post fick ingen
D G
som vinterns första stund

Men alla brev ska brytas.
Var fråga få sitt svar.
Och vargens sång ska läsas
av dem som ögon har.

Och mänskans spår ska visa
en broder var hon bor,
ty ingen är så ensam
som han om hösten tror.
1950-11-10

2. En dag om året (Stig Dagerman)

En dag om året borde alla låtsas,
Att döden vilar i ett vitt schatull.
Inga stora illusioner krossas
Och ingen skjuts för fyra dollars skull.

Världskatastrofen sover lugnt och stilla
Emellan lakan på ett snyggt hotell.
Inga rep gör någon illa
Och ingen syster slumrar vid ett slutet spjäll.

Inga män blir plötsligt sönderbrända
Och ingen dör på gatorna just då.
Visst är det lögn det kan väl hända.
Jag bara säger: Vi kan låtsas så
1953-02-23

3 Romeo och Julia (Stig Dagerman)

Det berömda kärleksparet på Kreta som för något år sedan hänförde världen och sedan dess bott i Athen skall nu skilja sig på grund av samlevnadssvårigheter.

C F
Romeo och Julia och tusen gitarrer
D7 G
sjöngo en kväll i Kretinska berg
C F
och världen hörde med släckta cigarrer
Dm D7 G
och Venus och Månen skiftade färg

C F
Romeo och Julia och hundra balkonger
D7 G
och etthundra stegar som steg mot Athen
- C F
- och världens hjärta flög upp som ballonger
- G7 C
- Tänk, vilka massor flygande sten

Am E
Romeo och Julia och sextio veckor.
F D7 G
Romeo kallnade. Julia grät.
C F C
Balkongerna rasar för snickarnas bräckor,
G7 C
och Amor tar tusen gitarrer i mät.

C F
Romeo och Julia och två advokater
D7 G
Balkongerna rivna och stegarna slut.
C F C
Och Amor går övar att räkna soldater
G7 C
och cigarrerna glimmar precis som förut.
1952-01-07

4

Avdrag (Stig Dagerman)
Februari; deklarationsmånad

A E7 A
Pappa, säger barnet efter fisken
H7 E
Och tuggar på ett djupfryst lingonbär,
E E7 A
Idag såg jag på banken framför disken
H7 E
En rysligt naken dubbelmiljonär.

C#m G#7
Då tänkte jag: Usch att i ett sådant väder
A H7
Behöva splitter naken vandra kring.

E   E7   A
Har miljonärer inga egna kläder?
H7   E
Har miljonärer kanske ingenting?

Lilla barn, bli inte så förvånad,
Svarar fadern pedagogiskt då,
Ty varje år i februari månad
Drar miljonärer av det dom har på

Där dras en frack. Där ryker blanka knappar.
Det som blir kvar när dom dragit slut,
Det räcker inte ens till öronlappar.
Så därför vågar dom sig sällan ut.

Men lyssna noga: Att så mycket sakna,
Det krävs det faktiskt miljonärer till.
Tänk, vi har inte råd att vara nakna.
Så konstigt ligger denna saken till.
(13-2-1953)

5 **Istid**

C   G
Man har nog ingen själ när det är kallt.
Am   F
Man har en liten isig firmastämpel.
C   G
Man skulle nästan önska att man smalt
Am   F   G7
och blev en flod som Nilen till exempel.

Men här blir inte någon vad han vill.
Man står som en staty i snölandskapet.
Plötsligt en dag så har man frusit till
och sprutar is var gång man öppnar gapet.

Och sedan går det som blev förutspått.
Vid någon brasa smälter isprofilen.
Värdinnan kommer med en trasa blott.
Man blev en pöl, fast man ville Nilen
1953-02-11

6 **I SAMMA BÅT**

I ett radioreportage från arbetslöshetens Eskilstuna borrhades den berömda båt som alla påståtts sitta i definitivt i sank.

G C Am
Nyss var det sommar och sol och ståt

D7 Am G
och vågorna fräste och yrde

G C Am
och jobbarna satt i en motorbåt/

D7 G
som aktieägarna styrde.

Em C Am
Nu tränger igenom den fallande snön

D7 Am G
bolagsstämmor som viska:

G C Am
Var snälla och hoppa i Östersjön,

D7 G
ni som är unga och friska!

Sjelva måste vi bli vid vår ratt/
och det får ni faktiskt förlåta.

Vi kan tyvärr inte tillåta att
våra kassaböcker blir våta.

1953-01-23

7

Det gamla hotellet i Klara (Stig Dagerman)

Am C
Väl mött i skuggornas skara

Em Bm
Sitt ner och spendera ett krus

Am C
för det gamla hotellet i Klara

Em Bm
som blivit till luft och ljus

Em Bm
Här sjöng några törstiga slarvar

Em Bm
mens andra bar vinkel och lod

Em Bm

Men nu flyger måsar och sparvar
C D Em
där sängar och flaskor stod

Här möttes den fjortonde dennes
ett annat år två i en kyss.
Hans första men inte hennes.
Ack, väggarna fälldes nyss

Och han som var mager om bena
magrade här några år
och byggde i natten den sena
palatser som ännu består

Och han som lämnade livet
en afton med hjälp av ett spjäll
bor ännu, fast det är rivet,
på sitt gamla Klara-hotell
(20-7-1953)

8
Snoddas Muséet (Stig Dagerman)

G
Nu öppnas horisonter.
C G
Nu går kulturen fram.
D
Tänk, snart i en monter
G
får vi se Snoddas kam

Och hans berömda näsduk!
Se, vilket feeri!
OBS! Den har Snodda snutit
sig femton gånger i.

Och denna säck med småsten
som stolt i skåpet står
är visst en väg i Småland,
som Snoddas for igår

Och där i denna potta,
skönt prydd med blågult garn?
Jo, det är visst en råtta
som Snoddas såg som barn.
1952-06-12

Ärliga John (Stig Dagerman)

Heter ett av amerikanarnas nyaste och effektivaste raketvapen

Em   Em7   Am
 En grop och en flamma i kålen
 C   H7
 Trädgårdsmästaren skrek till
 Em   Em7   Am
 Ärliga John tog bålen
 H7
 Resten tog Bussiga Bill

Am   Em
 Äntligen en som fick veta,
 Am   D7   G   H7
 Att ärlighet varar längst.
 Em   Am
 Det lönar sig knappt att leta
 H7   Em
 Där päronträden stod trängst

Ärliga är Johns metoder,
 Ja, hela slakten är snäll,
 Skojiga Sam, hans broder
 Kom på besök i går kväll

Saknar du sovandets gåva
 Så lugna dig någon stund.
 Snart får vi alla sova
 Av jätteraketten John Blund
 (2.11.52)

Den förklarade häxan (Stig Dagerman)

"Lärde män har räknat ut att Blåkullafärderna, för vilka häxor dömdes till bålet, i själva verket var drömmar under bolmörtsrus"

A
 Säg ut att vittnet ljög,

 att domarns blick var skum.
 D   Bm
 Vi vet att häxan flög

E   A
helt enkelt i sitt rum.

Thy står en sanning fast
högt över bålet glans.
Hon brändes för en kvast
som faktiskt inte fanns.

D   A
Kunskap har askans färg.

D   A
Vi vet att häxor dör.

D   A
Vet vi det blåa berg

E   A
som vi skall brännas för?

Stiger ur tidens ström
en häxas hemlighet:
Vår kvast är nog en dröm
men bålet verklighet.
(29 september 1952)

11

INSTÄLLD BAL (Stig Dagerman)

De stora människomassor som vallfärdat till Hornborgasjön för att beskåda trandansen fick ringa utbyte av sin utflykt, då tranorna, skrämda av folkanhopningen, vägrade att dansa.

Här kommer man nykter och snäll
till tranornas dansbanevik
och medför Tranbergs kapell,
expert på hawajimusik.

Dragspelen ylar och surrar.
Men usch vad tranan är sur!
Tänk, inte ens när vi hurrar
gör tranan den ringaste tur.

Hon ställer sig tvär på ett ben
Sen sätter sig tranan igen.
Kungliga Trankommi11én,
vad gör egentligen den?

yi andra, vi sliter och jobbar
i hantverk och storindustri.

Framåt går pedagogiken
som vi hör av barnaskriken,
och till ett äkta barnhem hör
en boxningskunnig direktör.
1950-02-15

15

Fisk och musik (Stig Dagerman)

Tjeckiska musikexperter har funnit att den svenska fisken är särskilt bra för musiksinnnet.

A   E
Mycket bra för musiken
                  A
är fisk, har tjeckerna sagt
                  E
och den svenska torsken och siken
                  A
ger tonen en särdeles makt.

F#m   C#m
På strömmingen alltså beror det.
D   A
Man sväljer en sill på sin stol.
                  D
och när man går upp ifrån bordet
E   A
så kan man spela fiol.

                  D
Fast rådet är ändå försenat
E   A
och gammal är således äldst.
                  D
Som bekant; efter kräftor och Renat
E   A
spelar en svensk vad som helst!
1947-08-14

16

LYCKLIG UTGÅNG (Stig Dagerman)

Min sköna jag säger som greven:
Jag sväv edev loven och tvo.
Och jag gissar, min fru, att ni även
har guldmyntfot i er sko.

"Men inte så häftigt, aj. Ja, men
min herre hur bär ni er åt?"
Jo, jag tror jag pantsätter damen
och köper en motorbåt
1952-06-04

18

Vem är Jesus?

Olika politiska partier har inför valet passat på att lägga beslag på Jesus i sin propaganda

Em   G
Getsemane är längesen
H7   Em
och Golgata och spiken.
Em   G
Apostlarna är riksdagsmän
H7   Em
som gnor i politiken.

C   G
Och Jesus själv har vi försport
H7   Em
har lagt sitt kors i trappen.
C   G
I manteln har han medlemskort
H7   Em
och valbrochyr i mappen.

Hr Judas han är kommunist
av korset och av hammarn
En prima kraft som är förvisst
en man för första kammarn.

Hör Petrus svär och hanen gal
och svärdet bits i skidan
Se Jesus går i höst till val
med rövarena vid sidan.
(16-9-1944)

19

Drömbiträden

En export av svenska hembiträden till stjärnhemmen i Hollywood planeras till nyåret.

E

Man sitter på en bio.

F#m

Tyvärr tar filmen slut.

H7

Man uppstår klockan nio

E

F#7, H7, E

och går i regnet ut

Och snart står man och steker
i tankar i sitt kök.

Vad verkligheten bleker!

Hur Ladd går upp i rök!

Kallvattenkranen droppar.

Hör, gasens miljda sång:

Tänk att få diska koppar

åt Cary Grant en gång

Bort dessa gråa lumpor

i denna plåtkastrull!

Hit Gary Coopers strumpor

för all vår längtans skull!

Hör, gasens sköna sånger,

Se, rosens ljuva grodd.

Giv oss de drömkalsonger

som finns i Hollywood

(8-11-1952)

20

Den mångskjutande gangstern (Stig Dagerman)

Årets populäraste Hollywood-produkt är den mångskjutande gangstern.

C

G

Valuta för slanten vill Hollywood ge:

C

Sex välskjutna lik per betalad entré

G

Därmed är sagt: Industrin har det knalt.

C

En tolvskilling mordet är underbetalt.

jag köpte en butik.

Och där står jag och säljer
kotletter och kalops
och aktar mig för kärlek.
För andras kärlek - OBS.

Och nu står jag och tänker
var kväll i min affär,
att Rubbestad med femman,
han måste vara kär.

*Och alla män i staten
som sätter pris, jag tror,
de måste vara offer
for en särdeles amour.*

22

Den hemlösa människan (Stig Dagerman)

C   F
Haren har husrum i skogen
G   C
och igeln har bo på en sten
C   F
och musen har våning på logen
G   C
och fågeln som känt på en gren.

Am   E7
Men husvill blir Svensson rätt snarligt.
F   G
Ja, Svensson har mindre tur.
C   F
Och detta är mycket förklarligt,
G   C
ty Svensson är inte ett djur.

Fåglarna kvittrar i bona
och ekorren gnor i sin topp
och ingen betalar en krona
för att ha ly för sin kropp.

I lä för stormar och fara
var svärdfisk får vila sitt svärd.
Hemlös är människan bara
i människans konstiga värld.
(11 oktober 1950)

Han räddade livet och även sin själ.
Ett under har skett över taken:
Man bultar sin broder med klubba ihjäl
och lever på böcker om saken
(21-4-1947)

25

Den nya kärleken (Stig Dagerman)

*Två mekaniska sköldpaddor - deras hjärnor är elektriska och
ögonen fotoceller -har blivit förälskade i varann och reagerar nu
häftigt mot varje försök att skilja dem åt.*

C   E7
Tårarna fryser, Kassandra.
F   G7   C
Ett kylskåp är människans bröst.
Dm   G7   C
Men maskinerna älskar varandra.
F   G   C
Och det är ju alltid en tröst.

Trösten behöver vi alla.
Gott att den finns någonstans.
Vad människors ögon är kalla
mot fotocellernas glans!

Hur lätt illusioner förödas!
Nu vet vi vad robotar vet.
De ädlaste känslorna födas
bäst med elektricitet.

Roboten stiger ur arken,
stumt längtande att få bli far.
Poliser, låt utrymma parken
för elektriskt älskande par!

Bryt icke strömmen för andra.
Stor sak att ej kärleken dör.
Maskinerna älskar varandra.
Det är mera än människor gör.
(27 oktober 1950)

26

Myrornas enfald (Stig Dagerman)

Myrornas liv är en brottning
De sliter och släpar och drar
Dessutom har myrorna drottning

Precis som vi människor har.

Men därmed, och detta är illa,
Är likheten faktiskt förbi,
Ty myror är imbecilla,
Mens människan är ett geni.

Exempel: Den fåniga myran
Som stretar tills benen går av
Har knappast ett tallbarr till hyran
Och knappast en grop till sin grav.

Men säckar hon ihop några timmar
Av bördor och felförd diet
Hon vrålar medan hon svimmar:
Hurra, vad vår drottning är fet.

Av myror är intet att vänta.
Må de alltså förgås i sin ljung.
Men vore de intelligenta
Så skaffade de sig en kung!
(11.11.1952)

27

Ingen plats (Stig Dagerman)

Platsbristen på landets sjukhus är större än någonsin

D   G
Trångt är om saligheten
D   A7
Till och med helgon står i kö.
D   G
Ingenstans har vi att leva.
D   A7   D
Ingenstans har vi att dö.

Stackars hjärtsjuka Lundström,
Ditt liv är en trängselplats.
För hundar finns det nog kojor,
Men för människor finns inte plats

För kanonen gick det att hitta
En sovplats när allt kom omkring,
Men människan är ju för liten,
Hon är ju rakt ingenting.

Hon är ju så liten – och ändå
Så tar hon sån plats i en kö.

C   G   E
och lump må rocken heta,
F   Am
men det är bara maskerad
G   Am
ska herrn och damen veta.

Svulten går jag; klent mitt hull;
natt och kallt som fanken.
Men det är blott min slöhets skull:
Jag kom för sent till banken.

Jag darrar lätt för egen del
när nattmoln himlen skuggar,
men det är inte köldens fel;
jag bara jitterbuggar.

Så vandrar jag i renan kväll
fast inte jag behöver.
Jag lovar gå till Grand hotell
så snart min spleen* gått över.

(10 januari 1946)

* spleen; ursprungligen mjältsjuka men här (troligen) i betydelsen ungefär depression

30

Det okända barnet har nu fått sitt minnesmärke. (Stig Dagerman)

Fjärran från himmel och fjärran från hav
vilar ett okänt barn i sin grav.

Sömnen är lycklig och lugnet är stort
utan visum och skattskrivningsort.

I natten går drevet med hundar och garn.
Tryggast är mullen för okända barn.

Namnlös är kroppen som jorden behöll.
Namnlös var smärtan och bomben som föll.

Bitter är kända främlingars tid.
Först som en okänd har barnet fått frid.

31

Tankar vid gula strecken (Stig Dagerman)

C   E7   Am   G
En som i regnet och träcken
      F   G7   C   G?
med väta i sinnet och skon
C   E7   Am   G
står och väntar vid gula strecken
      F   G7   C
på en lucka för sin person

får utan tvivel lektioner
i nutida matematik.
Det är fordon och inte personer
som räknas i mänsklig trafik.

Själv är han en samling kotor,
en hatt, ett par skor - om ens det.
Men en bil är inte bara en motor.
En bil är en majoritet.

Ja, redan en herre på cykel
med ram i självlysande färg
beskådar ju tillvarons gyckel
närapå från ett berg.

Och den som i pansarskepp forsar
allena i Strandvägsallén
är fler än en ensam som korsar
Södermalmstorg på två ben.

(3 december 1952)